

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZDEMİR / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 59659/00)

KARAR

STRAZBURG

6 Şubat 2003

KESİNLEŞME TARİHİ :

06/05/2003

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

Özdemir / Türkiye davasında,*Başkan*

G. RESS,

Hâkimler

I. CABRAL BARRETO,

L. CAFLİSCH,

R. TÜRMEŒ,

J. HEDİGAN,

H.S. GREVE,

K. TRAJA,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* V. BERGER'nin katılımıyla, Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Üçüncü Bölüm), 16 Ocak 2003 tarihinde kapalı oturumla gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Tekin Özdemir'in ("başvuran") 2 Haziran 2000 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru (no. 59659/00) bulunmaktadır.

2. Başvuran, Mahkeme önünde İstanbul Barosu'na bağlı Avukat A. Kırdök tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran, özellikle, davasını gören ve cezaya mahkûm edilmesine karar veren Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olması ve bu mahkeme önünde görülen yargılamanın hakkaniyetten

yoksun olması sebebiyle, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlalden mağdur olduğunu iddia etmektedir.

4. Başvuru, Mahkeme'nin Üçüncü Bölümüne tahsis edilmiştir (Mahkeme İç Tüzüğü'nün 52. maddesinin 1. fıkrası).

5. Mahkeme, 26 Haziran 2001 tarihinde, Sözleşme'nin 6. maddesine ilişkin şikâyetlerin davalı Hükümete bildirilmesine karar vermiştir.

6. Hem başvuran hem de Hükümet, davanın kabul edilebilirliği ve esası hakkındaki yazılı görüşlerini sunmuşlardır.

7. Mahkeme, 1 Kasım 2001 tarihinde, bölümlerinin oluşumunu değiştirmiştir (Mahkeme İç Tüzüğü'nün 25. maddesinin 1. fıkrası). Mevcut başvuru, bu bağlamda değiştirilen Üçüncü Bölüme tahsis edilmiştir (52 § 1).

8. Mahkeme, 29 Temmuz 2002 tarihli bir yazıyla, taraflara, Sözleşme'nin 29. maddesinin 1 ve 3. fıkraları uyarınca, başvurunun kabul edilebilirliği ve esası hakkında aynı anda karar vereceğini bildirmiştir. Mahkeme ayrıca, tarafları, davanın esası hakkındaki ek görüşlerini sunmaya ve başvurayı, adil tazmin taleplerini bildirmeye davet etmiştir.

9. Başvuran, 10 Eylül 2002 tarihinde, davanın esası hakkında ek görüşlerini ve adil tazmin talebini Mahkeme'ye sunmuştur.

10. Hükümet, 16 Ekim 2002 tarihli bir yazıyla, adil tazmin talepleri hakkındaki yorumlarını Mahkeme'ye sunmuştur.

OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

11. Başvuran Tekin Özdemir, Türk vatandaşı olup 1975 doğumludur ve halen Davutpaşa Cezaevinde tutukludur.

12. 14 Mart 1995 tarihinde, bir araca atılan molotof kokteyl, iki kişinin ölümüne ve iki kişinin de yaralanmasına sebep olmuştur.

13. Bu olayların ardından, silahlı yasa dışı bir örgüt olan PKK'ya üye olduğundan şüphelenilen birçok kişi, polis tarafından yakalanmıştır. Bu saldırı, polis tarafından yakalanan kişilere isnat edilmiştir.

14. Başvuran, 2 Aralık 1995 tarihinde, askerlik hizmetini yerine getirmekte olduğu Edirne'de yakalanmıştır. Başvuran, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü binasında gözaltına alınmıştır. Başvuran da saldırıya katılmakla suçlanmıştır.

15. Başvuran, gözaltında tutulduğu sırada, 14 Mart tarihinde söz konusu patlayıcıyı attığını kabul ettiği ifade tutanağını imzalamıştır. Diğer sanıklar ise, molotof kokteyli araca doğru fırlatan kişinin başvuran olduğunu belirterek, aynı yönde ifade vermişlerdir.

16. Başvuranın ifadesi, öncelikle 6 Aralık 1995 tarihinde, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi nezdinde görevli Cumhuriyet savcısı ("Cumhuriyet savcısı" - "Devlet Güvenlik Mahkemesi") tarafından alınmış, ardından başvuran bu mahkemenin nöbetçi hâkimi huzuruna çıkarılmıştır. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi nöbetçi hâkimi, başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir. Başvuran, Cumhuriyet savcısı ve nöbetçi hâkim huzurunda, PKK ile herhangi bir bağlantısının bulunmadığını ve 1995 yılının Mart ayında meydana gelen olaylardan hiçbirine katılmadığını ileri sürmüştür. Başvuran, polise verdiği ifadeyi inkâr ederek, kendisinin bu ifadeyi imzalamaya zorlandığını iddia etmiştir.

17. Cumhuriyet Savcısı, 19 Aralık 1995 tarihinde, biri askeri hakim olan hakimlerin oluşturduğu Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne iddianame düzenleyerek başvurunu suçlamıştır. Cumhuriyet Savcısı, başvurunu özellikle bölücülük eylemlerine ve Devletin bütünlüğünü bozmaya yönelik eylemlere katılmakla suçlayarak, Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesi gereğince başvuranın cezalandırılmasını talep etmiştir.

17. Başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesi önünde kendi aleyhinde yapılan suçlamalara itiraz etmiştir. Başvuran, PKK ile herhangi bir bağlantısının bulunmadığını ileri sürmüş ve polise verdiği ifade ile birlikte

ön soruşturma sırasında düzenlenen bütün olay yeri tutanaklarına ve yüzleştirme tutanaklarına itiraz etmiştir.

18. Devlet Güvenlik Mahkemesi, 25 Haziran 1997 tarihli bir kararla, başvuranın, kendisine isnat edilen fiillerden suçlu olduğuna ve Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesi gereğince, müebbet hapis cezasına çevrilmiş idam cezasına mahkûm edilmesine karar vermiştir. Devlet Güvenlik Mahkemesi, kararında, başvuranın mahkeme huzurunda inkârlarına rağmen, olay yeri ve yüzleştirme tutanakları ile diğer sanıkların polis tarafından toplanan ifadeleri ve Cumhuriyet savcısı ve nöbetçi hâkim önünde verdikleri, polise verdikleri ifadeler ile örtüşen ifadelerinin, iddia makamı tarafından isnat edilen fiilleri doğruladığı kanaatine varmıştır.

19. Yargıtay, 2 Aralık 1999 tarihinde, 25 Haziran 1997 tarihli kararı onamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

21. 18 Haziran 1999 tarihli reformdan önce, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin oluşumunu düzenleyen Anayasa'nın 143. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya devletin iç ve dış güvenliğini ilgilendiren suçlara bakmakla görevli Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulur.

Devlet Güvenlik Mahkemesinde bir Başkan, iki asıl ve iki yedek üye ile bir savcı ve yeteri kadar savcı yardımcısı bulunur.

Başkan, bir asıl ve bir yedek üye ile savcı, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından; bir asıl ve bir yedek üye, birinci sınıf askeri hâkimler arasından; savcı yardımcılarını ise Cumhuriyet savcıları ve askeri hâkimler arasından özel kanunlarında gösterilen usule göre atanır.

Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkan, üye ve yedek üyeleri (...) dört yıl için atanırlar, süresi bitenler yeniden atanabilirler.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri kararlarının temyiz mercii Yargıtaydır (...).”

22. Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kurulmasına İlişkin 18 Haziran ve 4388 sayılı Kanun, Anayasa’nın 143. maddesini değiştirmiş ve bundan böyle aşağıdaki halini almıştır:

“(…) Devlet Güvenlik Mahkemesinde bir başkan, iki asıl ve bir yedek üye ile Cumhuriyet başsavcısı ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısı bulunur.

Başkan, iki asıl ve bir yedek üye ile Cumhuriyet başsavcısı, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından; Cumhuriyet savcıları ise, diğer Cumhuriyet savcıları arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca özel kanununda gösterilen usule göre dört yıl için atanırlar; süresi bitenler yeniden atanabilirler.

(...)”

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

23. Başvuran, kendisini yargılayan ve cezalandıran Devlet Güvenlik Mahkemesi Bünyesinde bir askeri hâkimin bulunması nedeniyle, bu mahkemenin “tarafsız ve bağımsız” olmadığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca, kendisinin gözaltına alındığı sırada bir avukatın hazır bulunmaması nedeniyle bu mahkemenin adil yargılanma hakkını kendisine sağlamadığını ileri sürmektedir. Başvuran, ilgili kısımların aşağıda belirtildiği Sözleşme’nin 6. maddesinin 1 ve 3. fıkrasının c) bendinin ihlal edildiği kanaatine varmaktadır.

“1. Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, (...) bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

(...)

c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddî olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek;

(...)”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

24. Hükümet, Mahkemeyi, Sözleşme’nin 35. maddesinde öngörülen altı aylık süre kuralına riayet edilmediğinden başvuruyu reddetmeye davet etmektedir. Hükümet, Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız olmadığına ve ön soruşturma sırasında avukat yardımı alınmadığına ilişkin şikâyetler hakkında kesin ilk derece mahkemesi kararının, bu aynı mahkeme tarafından verilen karar olduğunu ileri sürmektedir. Hükümet bu bağlamda, Yargıtayın bu şikâyetler hakkında karar vermek için hiçbir şekilde yetkili olmadığını zira Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasının ve ön soruşturma sırasında avukat yardımı alınmamasının, olay tarihinde yerel mevzuattan doğduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, başvuranın yerel başvuruların etkin olmadığına farkına varmasından yani Devlet Güvenlik Mahkemesinin 17 Temmuz 1998 tarihli kararından itibaren, altı aylık süre içerisinde başvuruda bulunması gerektiği sonucuna varmıştır. Hükümet hâlbuki, başvurunun 2 Haziran 2000 tarihinde yapıldığının altını çizmektedir. Hükümet iddiasına dayanarak, Mahkeme İçtihadına atıfta bulunmaktadır (10 Ocak 2002 tarihli karar *Hazar ve diğerleri/Türkiye* ve 29 Ocak 2002 tarihli karar *Bayram ve Yıldırım/Türkiye*).

25. Başvuran, Hükümetin iddiasını kabul etmemektedir. Başvuran, Sözleşme’nin 6. maddesinin hükümlerinin uygunluğu hakkında karar vermek amacıyla, hakkında açılan ceza davasının bütününe dikkate alınması gerektiğini iddia etmektedir. Başvuran ayrıca, Yargıtay önündeki temyiz başvurusunun, Sözleşme’nin 35. maddesi anlamında etkin bir başvuru yolu olduğunu ileri sürmektedir.

Başvuran dolayısıyla, Mahkemeyi Hükümetin ilk itirazını reddetmeye davet etmektedir.

26. Mahkeme, Yerleşik İçtihadına göre, Sözleşme'nin 6. maddesinin hükümlerinin uygunluğu konusunda karar vermek amacıyla, başvuran hakkında açılan ceza davasının bütününe dikkate alınması gerektiğini hatırlatmaktadır (bk. özellikle 8 Şubat 1996 tarihli karar *John Murray/Birleşik Krallık*, Derleme 1996-I, s. 54-55, § 63). Mahkeme bu bağlamda, Devlet Güvenlik Mahkemeleri hakkında Yerleşik İçtihadına göre (bk. diğer kararlar arasında 25 Mayıs 1995 tarihli karar *Sakık ve diğerleri/Türkiye*, No. 23878-29883/94, DR. 81, s. 86) Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası alanında, mağdur sıfatının, mahkûmiyet kararın yani Yargıtay kararıyla kesinleşmesinden itibaren belirlendiğinin altını çizmektedir. Mahkeme, esasa ilişkin mahkûmiyet kararını bozmanın, dava dosyasını yeniden inceleyebilen Devlet Güvenlik Mahkemesine geri göndermenin ve ilgili hakkında beraat kararı vermenin Yargıtayın yetkisine bağlı olduğu sonucuna varmıştır.

Mahkeme dolayısıyla, Hükümetin ilk itirazını reddetmektedir.

27. Mahkeme, kendi içtihatlarından doğan kriterler ışığında (özellikle bk. *Çıraklar/Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, Derleme 1998-VII) ve kendisine sunulan unsurların tamamını dikkate alarak, başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. Mahkeme ayrıca, başvurunun başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit etmektedir.

B. Esas Hakkında

1. Devlet Güvenlik Mahkemesinin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Hakkında

28. Hükümet öncelikle, sivil hâkimlerin yanında bir mahkemenin bünyesinde askeri bir hâkimin bulunmasının, kendiliğinden Sözleşme'nin 6.

maddesinin 1. fıkrasına ihlal teşkil etmediğini ileri sürmektedir. Hükümet, iddiasını desteklemek amacıyla, Mahkemenin içtihatlarına atıfta bulunmaktadır (diğer kararlar arasından, *Engel ve diğerleri/Hollanda*, *Belilos/İsviçre* ve *Campbell ve Fell/Birleşik Krallık* kararları).

29. Hükümet aynı zamanda, hâkimlerin atanmasını düzenleyen anayasal hükümlerin, devlet güvenlik mahkemelerinin bünyesinde görev yapan askeri hâkimlere ilişkin kanunun ve bu hâkimlerin adli görevlerini yerine getirirken yararlandıkları güvencelerin, bu mahkemelerin Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen bağımsızlık ve tarafsızlık gerekliliğini tam olarak yerine getirmelerini sağlayacak şekilde olduğunu ileri sürmektedir.

30. Hükümet ayrıca, devlet güvenlik mahkemelerinin oluşumunu düzenleyen, Anayasa'nın 143. maddesine ilişkin Anayasa değişikliğinin 18 Haziran 1999 tarihinde yapıldığını belirtmektedir. Hükümet özellikle, bu değişikliğin ardından, 4390 sayılı Kanun'un bundan böyle, askeri savcı ve hâkimlerin görevlerinin 22 Haziran 1999 tarihinde sona ermesini öngördüğünü ileri sürmektedir. Hükümet, başvuranın Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlaline ilişkin şikâyeti hakkında hukuki bir menfaate sahip olamayacağı sonucuna varmaktadır.

31. Hükümet, yukarıda belirtilen hususları göz önünde bulundurarak, aynı zamanda, kendi ifadesine göre, başvurunun incelenmesinin devamını haklı kılacak bir nedenin bulunmaması sebebiyle, Sözleşme'nin 37. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi uyarınca, Mahkemeyi başvuruyu kayıttan düşürmeye davet etmektedir.

32. Başvuran, Hükümetin iddiasına itiraz etmektedir. Başvuran, kendisini yargılayarak, 27 Haziran 1997 tarihinde mahkûm edilmesine karar veren İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinin söz konusu tarihte biri askeri hâkim olmak üzere üç hâkimden oluşması sebebiyle, devlet güvenlik mahkemelerinin oluşumuna ilişkin anayasal ve yasal değişikliklerin kendi durumuyla ilgili herhangi bir sonuç doğuramayacağının altını çizmektedir.

33. Mahkeme, 9 Haziran 1998 tarihli *Incal/Türkiye* (Derleme 1998-IV, § 72) ve *Çıraklar/Türkiye* kararlarında (yukarıda anılan kararlar), mevcut davada ileri sürülen şikâyetlere benzer şikâyetleri daha önce incelediğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, özellikle bu davalarda, devlet güvenlik mahkemelerinin bünyesinde görev yapan askeri hâkimlerin statüsüne ilişkin bazı özelliklerin, bu hâkimlerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını sorgulanabilir hale getirdiğini tespit etmiştir (yukarıda anılan *Incal* kararı, s. 1571, § 68). Mahkeme ayrıca, ilgililerin halen ordu mensubu, dolayısıyla yürütme erkine bağlı askerler olduklarının, askeri disipline tabi kaldıklarının ve bu bağlamda ordunun değerlendirmesine tabi tutulduklarının, atama ve tayinlerinin, büyük ölçüde idarenin ve ordunun müdahalesini gerektirdiğinin ve son olarak, Devlet Güvenlik Mahkemesinde hâkim olarak görev sürelerinin dört yıl olduğunun ve görev sürelerinin yenilenebileceğinin altını çizmiştir.

34. Mahkeme bununla birlikte, Hükümetin, Türk mevzuatının Sözleşme'nin gerekliliklerini karşılayacak şekilde değiştirildiği yönünde sunduğu bilgileri dikkate almaktadır. Mahkeme yine de, görevinin somut olayın kendine özgü koşullarını değerlendirmekle sınırlı olduğunu belirtmektedir; dolayısıyla Mahkeme, söz konusu dönemden itibaren ulusal mevzuatta gelişmelerin meydana geldiği gerekçesiyle, bir davanın, bundan böyle başvuran için geçerli bir hukuki menfaat sunmadığı sonucuna varmaya davet edilemeyecektir (bk. *Sadak ve diğerleri/Türkiye*, 17 Temmuz 2001 tarihli karar, § 38).

35. Mahkeme, bununla birlikte, başvuran gibi her iki başvuranın da sivil olduğu *Incal* ve *Çıraklar* davalarıyla ilgili olarak vardığı sonuçtan uzaklaşmak için herhangi bir sebep görmemektedir. Mevcut davada, Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesiyle öngörülen ve cezalandırılan bir suç olan, bölücülük ve Devletin bütünlüğüne zarar verme fiillerine iştirak etme suçlamasına ilişkin Devlet Güvenlik Mahkemesi huzurunda cevap veren başvuranın, aralarında askeri hâkim olan bir muvazzaf subayın da yer aldığı

hâkimlerin huzuruna çıkmaktan korkması anlaşılabilir bir durumdur. Bu sebeple, başvuran, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinin davasının niteliğiyle ilgili olmayan değerlendirmelerle gereksiz yere yönlendirilmesinden haklı olarak çekinebilirdi. Dolayısıyla, başvuranın bu mahkemenin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin duyduğu şüphelerin objektif olarak haklı gösterildiği kanısına varılabilmektedir (yukarıda anılan *Incal* kararı, s. 1573, § 72 son cümlesi (*in fine*)).

36. Bu nedenle Mahkeme, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinin, başvuranı yargıladığı ve mahkûm ettiği tarihte, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığı sonucuna varmaktadır.

2. Ceza yargılamasının hakkaniyete uygunluğu hakkında

37. Başvuran ayrıca, Sözleşme'nin 6. maddesi açısından, gözaltında tutulduğu süre boyunca avukat yardımından yararlanamadığını ve polise verdiği ifadelere dayanılarak mahkûm edildiğini iddia etmektedir. Başvuran bu bağlamda, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ve 3. fıkrasının c) bendini ileri sürmektedir.

38. Hükümet, bir ceza yargılamasının hakkaniyete uygunluğu ile savunma haklarına riayet, ceza yargılamasının ön soruşturma aşamasında başlayıp, Yargıtay'ın kararı ile sona eren ceza yargılamasının tamamı dikkate alınarak değerlendirildiğini ileri sürmektedir.

39. Başvuran, Hükümetin iddiasına karşı çıkmaktadır. Gözaltı sırasında avukat bulunmamasının olayların meydana geldiği dönemde sabit bir uygulama olduğunu ve bu durumun, ceza mahkemelerinin, kendisini polise verdiği ifadelere dayanarak mahkûm etmesine engel olmadığını ileri sürmektedir.

40. Mahkeme, daha önce benzer davalarda, bağımsız ve tarafsız olmadığı tespit edilen bir mahkemenin, her hâlükârda, yargı yetkisine giren kişilere adil bir yargılama sağlayamayacağını hatırlatmaktadır.

41. Mahkeme, Özdemir'in, davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından görülmesini isteme hakkı ile ilgili olarak vardığı ihlal tespitini dikkate alarak, mevcut şikâyetleri incelemeye gerek olmadığı kanaatindedir (bk. diğer kararlar arasında, yukarıda anılan *Çıraklar* kararı, s. 14, §§ 44-45).

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

42. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

43. Başvuran, cezaevinde geçireceği 27 yılı izleyen mesleki gelir kaybına bağlı olarak maddi zarara maruz kaldığını ve bunu 100.000.000.000 Türk lirası olarak hesapladığını iddia etmektedir. Öte yandan, 150.000.000.000 Türk lirası manevi zarara maruz kaldığı kanaatindedir.

44. Hükümet, başvuranın talep ettiği meblağlara itiraz etmekte ve olası bir ihlal tespitinin yeterli adil tazmin teşkil ettiğini değerlendirmektedir. Bilhassa, maddi zarar ile ilgili olarak, olası bir ihlal ile başvuran tarafından ileri sürülen gelir kaybı arasında nedensellik bağı bulunmadığını ileri sürmektedir.

45. İddia edilen maddi zarar ile ilgili olarak, Mahkeme, Sözleşme'nin ihlal edilmemiş olması halinde Devlet Güvenlik Mahkemesi önündeki yargılamanın nasıl sonuçlanacağı hususunda yorum yapamayacaktır. Dolayısıyla başvurana, maddi zarar bağlamında tazminat ödenmesine gerek

yoktur (*Findlay/Birleşik Krallık*, 25 Şubat 1997, Karar ve Hükümler Derlemesi 1997-I, s. 284, § 85).

46. Mahkeme, manevi zarar ile ilgili olarak ise, somut olayın koşullarında ihlal tespiti, tek başına, iddia edilen manevi zarar için yeterli adil tazmin teşkil ettiği kanaatine varmaktadır (yukarıda anılan *Çıraklar* kararı, s. 3074, § 49).

B. Masraf ve Giderler

47. Başvuran, Türk makamları ve sonrasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde temsil edilmesine ilişkin masraf ve giderler bağlamında, toplam 7.490 avro talep etmektedir. Bu meblağ şu başlıklar altında sıralanmıştır: İç hukuktaki yargılama için 4.000 avro; avukatlık ücreti için 3.240 avro (saat başı 60 avrodan 54 saat çalışma süresi); çeviri, faks ve kırtasiye masrafları için 250 avro.

Başvuran, İstanbul Barosu Avukatlık Ücret Tarifesi'ni sunmaktadır.

48. Hükümet, masraf ve giderlerin belirlenmesi konusunda, Türkiye'de yürürlükte olan sistemin uygulanmasının uygun olacağını savunmaktadır. Bu sistem, davanın türüne göre asgari ve azami tarifenin yanı sıra Strazburg kurumlarına taşınan davalar için özel bir tarife öngörmektedir.

49. Mahkeme elinde bulunan bilgilere dayanarak, hakkaniyete uygun olarak, başvurana bu bağlamda 3.000 avro ödenmesine karar vermektedir.

C. Gecikme faizi

50. Mahkeme, yıllık gecikme faizi oranının, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puan eklenerek hesaplanması gerektiğini değerlendirmektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız olmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;
3. Sözleşme'nin 6. maddesi bağlamındaki diğer şikâyetlerin incelenmesine gerek olmadığına,
4. Mevcut kararın, iddia edilen manevi zarar için tek başına yeterli adil tazmin teşkil ettiğine,
5.
 - a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere aşağıda belirtilen miktarın ödenmesine: Masraf ve giderler bağlamında, katma değer vergisi bağlamında veya ödemenin yapıldığı tarihte uygulanabilir diğer her türlü vergi gideri hariç olmak üzere, 3.000 avro (üç bin avro) ödemesine;
 - b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktara, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına,
6. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 6 Şubat 2003 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Vincent Verger
Başkan

Georg Ress Yazı İşleri Müdürü